

Fältarna möter unga hemlösa i Nordstan

Sveriges största köpcentrum, Nordstan i Göteborg, har alltid lockat unga personer som lever i samhällets marginal. Förr kallades de "Femmanbarnen". På senare tid har ensamkommande från Nordafrika dragit till sig blickarna.

Text & bild: Hans P.A. Karlsson | [Prenumerera](#) | Artikel i SocialPolitik nr 1 2017

Vi passerar "emo-trappan" utan ett ögonkast. Det är ute att sitta där nu. Istället hänger de flesta runt Nordstadstorget och i gångtunneln mot Kanaltorget framför Göteborgsoperan. Larmrapporter har kommit om att ungdomar har tagit över köpcentret. Framför allt är det ensamkommande från Marocko och andra länder i Nordafrika som sägs utgöra en riskfaktor. Knivslagsmål, stöld, drogförsäljning och på nyårsafton nåddes polisen av rykten om kommande raketattacker.

Fältarbetarna Annie Billingsdal och Jenny Aleryd känner de flesta som uppehåller sig i Nordstan och de håller inte med om att situationen är riktigt så illa.

– Så länge Nordstan har funnits har människor samlats här. De hänger, umgås, träffar nya vänner. Många av ungdomarna som vi möter har en social problematik, de mår inte bra av olika anledningar och man söker sig till Nordstan för att vara med andra. Vårt jobb handlar om att lära känna dem och ta reda på varför de är där, hur de mår och om det är något vi kan göra för att livet ska bli lättare. Det är samma sak för de ensamkommande, säger Annie.

Det var under våren 2015 som fältarna märkte en förändring bland ungdomsgrupperna som rörde sig längs de inbyggda gatorna. Från att ha mött en majoritet flickor blev det nu allt fler pojkar och samtalen rörde sig allt oftare om Migrationsverket och hur det fungerar i Sverige.

– Vi har knappt träffat hemlösa ungdomar innan. Det har väl

funnits någon som har rymt, men de är sällan helt bostadslösa. I början förstod vi inte att de levde ett gatuliv, men när den insikten trillade ner handlade vårt jobb mycket om att lära känna dem, se vilka behov de har och att kontakta aktuell socialtjänst om att deras ungdomar finns i Göteborg, så att de kan få ett boende, säger Annie.

Några kunde vara inskrivna i kommuner långt därifrån. En hel del samtal handlade om att motivera dem att ta förnyad kontakt med Migrationsverket om de av någon anledning hade halkat ur systemet. Att bjuda på mat, köra dem till sjukhus eller tandläkare.

De ensamkommande har rätt till familjehem eller hvb, hem för vård eller boende, och de får gå i skolan under sin vistelse i Sverige. Men inte sällan rymmer de därifrån och lever på gatan.

– Man får inte glömma att det är barn som kan ha levt på gatan under lång tid och som har blivit svikna av vuxna hela sina liv. Har du aldrig haft några positiva relationer eller förebilder kan det vara svårt att tillgodogöra dig det du får i ett familjehem. Vi kan tycka att de är otacksamma, men omsorgen kan skapa mycket ångest, det blir en krock och många krav som de inte kan leva upp till, säger Jenny.

Pojkarnas förhoppning är ändå att få papper, att kunna starta ett liv. Många unga från Nordafrika går i skolan och bor i boenden.

– Vi möter en minoritet. De kan må dåligt av olika anledningar, de kan ha ett missbruk och aldrig ha gått i skolan. Det är många krafter som drar i dem att avvika från sina boenden. Hade de haft hopp om att få stanna skulle det nog gå att bygga på det hoppet, men för många är chansen så liten, säger Annie.

Flera av de ensamkommande ungdomarna från Nordafrika försörjer sig troligtvis på olika former av brott. Det finns rykten om prostitution. Andra kan ha någon som ger dem pengar av andra skäl. Det blir mycket McDonalds-mat. En del sover tillsammans i ödehus, andra kan bo hos vänner i perioder.

Det finns en uppgivenhet hos många, att de inte vet vart de ska ta vägen. Marocko tar inte emot dem och i Sverige jagas de av myndigheterna och riskerar att bli inlåsta på institutioner eller i förvar i väntan på avvisning.

Under 2016 minskade antalet minderåriga från Nordafrika avsevärt. Fältarna möter nu allt färre som lever i gatumiljö. Ibland hör de att Stockholms fältare och gränspolis träffar på fler och att en del av dem har varit i Nordstan tidigare. Andra har flyttat till boenden runtom i landet.

– Det är inte farligt att gå till Nordstan och handla eller fika. Däremot riskerar unga människor som vistas där över tid att råka ut för kriminalitet och kanske misshandel. Men det är inte värre än på en vanlig gata utanför Nordstan, säger Annie. Allt fler asylsökande ungdomar blir uppskrivna i ålder och fler får avslag på sin ansökan. Fältarna ser en ökning av antalet vuxna hemlösa. Göteborg har stor bostadsbrist, även bland dem som har fått uppehållstillstånd. En del bor hos bekanta, men det brukar bli svårt i längden.

– Jag önskar att folk ska förstå att det inte behöver vara slut bara för att man som minderårig lever i gatumiljö. Det går att komma tillbaka. Vi träffar ibland pojkar som har gjort det, som idag går i skola och bor i boenden och det går bra. Men kanske behöver Sverige en typ av institutioner som fungerar på ett annat sätt för dem som har svårt att lämna gatumiljön. En annan form av motivationsboende för de här ungdomarna. Samhället kanske måste utmana sig lite och tänka i nya banor för att ungdomarna ska få rätt stöd, säger Jenny.

Hans P.A. Karlsson

Läs mer om fältarbete:

faltarbetaren.wordpress.com/

som drivs av Riksförbundet för fältarbete, Rif